

Pap Károly levele Heltai Jenőnek

Igen kedves Elnök Úr!

Engedje meg, hogy ez úton még egyszer megköszönjem Önnek azt az örömet, amit legutóbbi beszélgetésünk alkalmával éreztem. Szavainak atyai jóindulata igazi ünneppé avatta számomra a karácsonyt. De ez is elmúlt, és az aggodalom sorsomért kényszerít, hogy újra Önhöz forduljak.

Mióta csak vagyok, sosem igyekeztem magamnak pártfogókat szerezni, mindig azt hittem, hogy már pusztán azzal, ha valakihez pártfogásért kezelek, máris csorbát ejtek mindkettőnk emberi méltóságán. Attól is félttem mindig, hogy esetleg kiszolgáltatom magam mások siető, sértő gondjainak, azt is gondoltam, hogy majd azok, akik tudnak, talán amúgy is segítenek azon, aki arra érdemes. Akármilyen kemény leckékkel is tanított meg azóta az élet az ellenkezőjére, máig sem tudtam győzni élheterlen, együgyű, gyermekesen tehetetlen természetemen. Valóban csak a véletlennek köszönhetem, ha itt-ott mégis elértem valamit. A véletlennek s egy-két olyan embernek, amilyen Mikes Lajos és Osvát Ernő volt. Így jelenhetett meg ez a két könyv, amit ide mellékeltem, s most engedje meg, igen kedves Elnök Úr, hogy kissé büszkén tegyem le asztalára ezeket a könyveket, különösen az elsőt, a „Megszabadítottál a haláltól”-t, nemcsak hálám jeléül, hanem mint eleven tanúját annak, hogy nem csupán a darabommal, magános nyomorúságommal, de ezzel a könyvvel is cselekedtem már olyat, hogy Ön, ha el fogja olvasni, akkor lehetetlen, hogy ne lépjen sorompóba értem, azok után, amit a darabomról s az azt megelőző zsidó témájú színművemről oly kegyesen mondott.

Bár adná Isten, hogy megtaláljam azt a hangot, modort és tekintetet, amely Elnök Úrnak a legkedvesebb; hogy ne tekintse ügyemet pusztán egyetlenegy színdarab ügyének. Nem, ez nem egy színdarab. Mögötte sok más darab, könyv van még, ami, ha nem is fog talán áldozatul esni mind a borzalmas kenyérhajszának, de nagy része kétségtelenül el fog veszni, s ami megmarad, az is meg fog csorbulni, ha Ön nem lesz segítségemre atyai pártfogásával, mostan, éppen mostan, mert valóban ez az én tizenkettedik óráim.

Esedezem: hallgasson Heltai Jenőre, a költőre, az íróra, és kevésbé Heltai Jenőre, a színigazgatóra, s legkevésbé azokra, akiket elgyötörtek már az üzleti gondok. Nekem a napi betevő falatot is keservesen nehéz megkeresnem a magam lehetetlen ügyefogyott természetével és művészi aggályaimmal, mégis darabommal nem pénzt akarok keresni, csupán az élet- és írói kedvemet szeretném megőrizni többi műveim számára. De legyen akárhogy, sohasem leszek más, mint az Ön hűséges híve:

Pap Károly

Budapest, 1933. dec. 28.

Ui. A darab megváltoztatásához megvan már a megfelelő tervem, amit majd az Elnök úr által jelzett időben, 1.-e után bátor leszek személyesen előadni.

